

מסורת הש"ס

(א) [ב'י"ב טו. א.]. (ב) [נעיל כו. כ: כ"ה יג. חגיגה י'. סנהדרין סד. וזחיס מז. כריתות יט: א.]. (ג) [נעיל ה': לקמן סא:]. (ד) [נעיל גה. וסס נסמן]. (ה) [ד"ה אמר]. (ו) ר"מ מ"ג, (ז) רש"ל מ"ג, (ח) [ד"ה ויקא], (ט) ז"ל לר' יוסי יעב"ז.

תורה אור השלם

- וַיָּרָא מִלֶּאךָ יוֹ אֱלֹהֵי בִלְבַת אֲשׁ מִתּוֹךְ הַסֶּנֶה וַיָּרָא וַהֲגֵה הַסֶּנֶה בַּעַר בָּאֵשׁ וַהֲסֵנֶה אִינֶנּוּ אֶבֶל: שמות ג ב
- בּוֹרָא גִיב שְׁפָתִים שְׁלוֹם שְׁלוֹם לְדָרוֹק וּלְקָרוֹב אָמַר יי' וְקָפְאִתִּי: יִשְׁעִיהּ נֹי ט' 3. כִּי תִצֵּא אֵשׁ וַיִּצְאָהּ קִצִּים וַיִּנָּבֵל גְּדִישׁ אוּ וַלְקָמָהּ אוּ הַשְּׂדֶה שְׁלֹם יִשְׁלֹם הַמִּבְעֵר אֵת הַבְּעֵרָה: שמות כב ה
- וְטוֹלְתֶּם בֶּדֶם אֲשֶׁר בִּסְף וַהֲנִעְתֶּם אֵל הַבְּשׂוּקָה וְאֵל שְׁנֵי הַמְּזוּזוֹת מִן הַדָּם אֲשֶׁר בִּסְף וְאֵתם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִמֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר:
- וְאִמְרַתְּ לְאִדָּמַת יִשְׂרָאֵל כֹּה אָמַר יי' הַגִּבִּי אֱלֹהֵי הַדּוֹצְאִית חֲרִיב מִמַּעֲרָה וְהַכְרַתִּי מִמֶּךָ צִדִּיק וְרָשָׁע:

- יחזקאל כא ח
- הַצִּדִּיק אָבֵד אֵין אִישׁ שֶׁם עַל לֵב וְאִנְשֵׁי חֶסֶד וְנֶאֱסָפִים בְּאֵין מִבֵּין כִּי מִפְּנֵי הָרָעָה נֶאֱסַף הַצִּדִּיק: ישיעיהו נו א

גליון הש"ס

גמ' או מביעי ליה לחלק. עיין חולין דף פו ע"ב מוס' ד"ה תלחק וז"ע:

רבינו חננאל

סילתא או שראגא דההוא ודאי מעשה דידיה קא גרמי וקיימא לן דהכי ואן על גב דרש לקיש] משמיה דחזקיה דהוא רביה דר' יוחנן פליג עליה כיון דבהודיא לא אנשכחן פלוגתאיה לא דחין לר' יוחנן]. (בא) אחד וניבה המנבה חייב מאן דתאני לניבה לא מישתבש דכתיב בלבת אש ומאן דתאני ניבה לא משתבש דכתי' בורא גיב שפתים. תרווייהו חדא טעמא נינוהו... [ולבנת הרוח כולן פטורין. ת"ר] ליבה [ולבנת הרוח אם יש בלבתן] כדי לל[בותר] חייב ואם לאון פטור... [צא] זה... פ"י גואזא, עצים יבשים. סילתא, עצים קטנים. שרגא, נר. ר' זירא אמר דצמרא צמורי. פ"י טעמא חומרי שלא נשף בשפתיו אלא פער פ"י ונשף מן החרין דהיינו רוח חם לפיכך אינו דומה לזורה ורוח מסייעתו. פ"א שלא היה מלבה בכל כחו אלא מנשב ע"ג האור, וליבתו הרוח.

סלסא. עלים דקים: **גיצה**. כשאלס מדבר מנענע שפתיו ורוח יוצא: **ליהוי כוורה**. דחייב משום מלאכה בשבת אע"פ שהרוח מסייעתו כשהוא מגביה התבואה ברחת שקורין פל"י"א: **מזד אחר**.

דלג אהני איהו: **כגון שליצה ברוח מזויה**. כשמתחיל ללצות לא היתה הרוח נושבת בחזקה ולא היה מצביר בךך ובאלהה רוח שאינה מזויה ולצתו דמילתא דלג סליק אלעתא הוא. אלג זורה לענין שבת סגי לה ברוח מזויה ולהכי איכוין: **זמרה זמורי**. לשון אישתא זמירתא (שבת דף סו.) חמימות. כלומר שלג נפח ממש אלג בנשימה כדרך המחמם בנשימתו את ידיו דאין זה ליצוי כלל: **מלאכה מחשבת**. נתקיימה מחשבתו דיתחא ליה ברוח מסייעתו: **מתני'** **או עפר**. לחכה נירו ונתקלקל: **גב' דשכיה אש גנייהו**. אין בני אלס מודהרין כהן דלכך עומדין הלכך איכא למימר זה פשע: **אלג גדיש כו'**. דאיכא למימר אנוס היה: **וולר"ן**. פלוגתא דרבי יהודה כהאי פירקא (ד' סא:): **כל צעלי קומה**. אף צעלי חיים ואילנות: **נירו**. מרישה שלג מרע. סכסוך שיין בצאנים לחיכה בשאר דברים: **סוס אמינא מה שצודה**. תבואה קאמר קרא ולא קרקע ממש להכי כתב קמה כהדיא דהשתא אחרני שדה לגופה של קרקע: הכי גרסינן **כולי האי נמי לאין דומין**. כלומר להצל חשונים הצדיקים שקודמים לפורענות: **עיונותא הוא**. שלג ירלף צרעה העמידה לצל דכתיב כו':

כדי

כתב רחמנא גדיש הוה אמינא גדיש חייב רחמנא משום דהפסד מרובה הוא אבל קוצים דהפסד מועט אימא לא קמה למא לי מה קמה בגלוי אף כל בגלוי ולר' יהודה ^אדמחייב אנזקי טמון באש קמה למא לי לרבות כל בעלי קומה ורבנן לרבות כל בעלי קומה מנא להו נפקא להו מאו הקמה ורבי יהודה * או מיבעי ליה לחלק ורבנן לחלק מנא להו נפקא להו מאו השדה ורבי יהודה ^אאידי דכתב רחמנא או הקמה כתב או השדה שדה למא לי לאתויי ילחכה נירו וסכסכה אבניו ולכתוב רחמנא שדה ולא בעי הנך צריכא דאי כתב רחמנא שדה הוה אמינא מה שבשדה אין מידי אחרינא לא קמ"ל אר"ש בר נחמני א"ר יונתן אין פורענות באה לעולם אלא בזמן שהרשעים בעולם ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים אימתי אש יוצאה בזמן שקוצים מצוין לה ואינה מתחלת אלא מן הצדיקים תחלה שנאמר ונאכל גדיש ואכל גדיש לא נאמר אלא ונאכל גדיש שנאכל גדיש כבר: תאני רב יוסף מאי דכתיב ^אואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר כיון שניתן רשות למשחית אינו מבחין בין צדיקים לרשעים ולא עוד אלא שמתחיל מן הצדיקים תחלה שנאמר ^אוהכרתי ממך צדיק ורשע בכי רב יוסף כולי האי נמי לאין דומין א"ל אביי מיבותא הוא לגבייהו דכתיב ^בכי מפני הרעה נאסף הצדיק אמר רב יהודה אמר רב

אם יש בליציוו בפני עצמו כדי ללצות חייב ואם לאו פטור אע"פ שצקיע הרוח מלצה דלא נשיצת הרוח לזימור שלו ויסמייע על ידה ללצות דלא שכיח שצטטרף נשיצת הרוח עם הזימור לסייעו כי הם מקלקלים זה את זה אע"פ ששניהם מזד אחד כי הזימור חס והרוח קר:

רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מיצי' לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוח המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמא זרייה זו אלג עושה מעשה של זרייה בפני עצמו לא אקרי ^א(וזורה) לכך הכא לא מקרי מצעיר אלג גורס והמורה לא חייצה אלג מצעיר ולא הגורס ^א(אלא) הצערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא לענין האש ככל שאר גרמות דקי"ל גרמא צנוקין פטור ומר צר רב אשי דפרין גבי דקתא בלא יחפור (צ"ד דף טו. וסס) מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו מצי סבר כרז אשי דהכא דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דלייה וזריך להרחיק ואפי' ^אר' יוסי כמו הרחקת סולם מהשוכן חשיב גירי דלייה לענין הרחקה אע"ג דלא חשיב ליה התם אלג גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וזריך להרחיק וגן היוצא מתחת הפטיש דחשיב מזיק משום דיתחא ליה דתחל ומכה בכח כל כך שאחר גמר כחו זיק ברוח מזויה וכן משני בלא יחפור ולא ראה להעמיד שמכה כל כך בכח עד שמוזק בכח אלס לצדו בלא רוח דאם כן לא הוה תני לה גבי נזקין דאש אלג גבי נזקין דאדם: **והכא גרמא בנזקין**. מתוך כך נראה דאם שנים הציאו עטים ואור וליצו שניהם ואין בכל אחד כדי ללצות פטור ותימא הוא: **לרבות כ' בעלי קומה**. בקונטרס פירש כל צ"ח אלג צירושלמי משמע דמרצי אילנות וכל דבר המחובר והכי אימתא התם אי מה הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל שהוא תלוש מן הקרקע מ"ל או הקמה:

הכונס פרק ששי בבא קמא

ס.

ל"יבה ולבתה הרוח אם יש בליציוו כדי ללצות חייב ואם לאו פטור. בשאין ברוח בפני עצמו כדי ללצות מיירי דאי בשיש צו כדי ללצות אפילו כשיש בליציו המלצה כדי ללצות למא הולך ומזיק אלג ודאי כשאין ברוח כדי ללצות מיירי ולכך כשיש בליציוו

כדי ללצות חייב המלצה כי הוא עשה הכל דהוה ליה כמו זה יכול וזה אינו יכול דחשיב אינו יכול מסייע שאין צו ממש בפרק המצניע (שבת ד' גז. וסס) ^א ואם אין בליציוו כדי ללצות אע"פ שגם ברוח אין כדי ללצות פטור דלא מיחייב משום אשו אלג אם כן עשה כל כך בפני עצמו בלא סיוע הרוח או דצר אחר שיוכל להזיק ברוח מזויה אחר גמר המעשה שלו דהכי משמע המצעיר את הצערה שצפני עצמו עשה את הצערה שיכול להזיק ברוח מזויה ולכך כאן פטור דכלאו ליציו לא היתה יכולה להזיק והליציו דהיינו גמר עשייתה לא עשה המלצה בפני עצמו ופרין אמאי פטור ליהוי כשעושה הליציו ע"י סיוע הרוח כאילו עשאה בפני עצמו כמו לענין שבת דחשיב זורה ורוח מסייעתו כעושה בפני עצמו ומשני אביי הכא במאי עסקינן כגון שליצה מזד אחד שזענין זה אין דרך הרוח לסייעו ולכך כי מתרמי שנסמייע בליציו הרוח פטור דלא הוה ליה לאסוקי אלעתיה שיטטרף ליציו הרוח עם ליציוו דלא שכיח שיטטרפו ולא הוי'ל להזכר בךך וימר מצרות שאין מזויה כך פרי' ועוד יש לפרש כגון שליצה מזד אחד שאין בליציוו ללצות כל המדורה ולא ברוח אלג ד' אחד דמדורה ליצה הוא ולד אחר ליצה הרוח ואם לא היתה המדורה מתלצה כי אם מזד אחד היה הולך וככה מחמת שהוא מועט ומחמת שהאשות מתחברות יחד מתגדלת האש ומוזקת ולא דמי השתא לזורה ורוח מסייעתו דמה שליצה לא סייע הרוח כלום: **רבא אמר** כגון שליצה ברוח מצויה ול"יבתה הרוח ברוח שאין מצויה. וה"פ אם יש בליציוו כדי

ללצות עם רוח מזויה חייב דחשיב כאילו עושה הכל בפני עצמו ואם לאו שאין בליציוו כדדי רוח מזויה כדי ללצות אלג ע"י רוח שאין מזויה שסייעתו נעשה המלצה פטור דברוח שאינה מזויה לא הוה ליה לאסוקי אלעתיה: **רבי זירא אמר** כגון דצמרה צמורי. לא נפח צאור כעין נשיצת הרוח אלג חוס הצל פיו הוציא על האור ללצותו והכי קאמר הוציא על האור ללצותו והכי קאמר נשיצת הרוח לזימור שלו ויסמייע על ידה ללצות דלא שכיח שצטטרף נשיצת הרוח עם הזימור לסייעו כי הם מקלקלים זה את זה אע"פ ששניהם מזד אחד כי הזימור חס והרוח קר:

רב אשי אמר כי אמרינן זורה ורוח מסייעתו הני מיצי' לענין שבת דמלאכת מחשבת אסרה תורה. וכשגורס לזרות הרוח המסייעתו הוי מלאכת מחשבת ולהכי חייב בגרמא זרייה זו אלג עושה מעשה של זרייה בפני עצמו לא אקרי ^א(וזורה) לכך הכא לא מקרי מצעיר אלג גורס והמורה לא חייצה אלג מצעיר ולא הגורס ^א(אלא) הצערה ע"י רוח המסייעתו ולהכי חשיבא הא גרמא לענין האש ככל שאר גרמות דקי"ל גרמא צנוקין פטור ומר צר רב אשי דפרין גבי דקתא בלא יחפור (צ"ד דף טו. וסס) מאי שנא מזורה ורוח מסייעתו מצי סבר כרז אשי דהכא דהתם לענין חיוב הרחקה חשיב גירי דלייה וזריך להרחיק ואפי' ^אר' יוסי כמו הרחקת סולם מהשוכן חשיב גירי דלייה לענין הרחקה אע"ג דלא חשיב ליה התם אלג גרמא דפטור מתשלומין מ"מ אסור וזריך להרחיק וגן היוצא מתחת הפטיש דחשיב מזיק משום דיתחא ליה דתחל ומכה בכח כל כך שאחר גמר כחו זיק ברוח מזויה וכן משני בלא יחפור ולא ראה להעמיד שמכה כל כך בכח עד שמוזק בכח אלס לצדו בלא רוח דאם כן לא הוה תני לה גבי נזקין דאש אלג גבי נזקין דאדם: **והכא גרמא בנזקין**. מתוך כך נראה דאם שנים הציאו עטים ואור וליצו שניהם ואין בכל אחד כדי ללצות פטור ותימא הוא: **לרבות כ' בעלי קומה**. בקונטרס פירש כל צ"ח אלג צירושלמי משמע דמרצי אילנות וכל דבר המחובר והכי אימתא התם אי מה הגדיש מיוחד שהוא תלוש מן הקרקע אף כל שהוא תלוש מן הקרקע מ"ל או הקמה:

עין משפט
נר מצוה

נב א מיי' פ"ד מהל' נזיק ממון הלכה ז ועיין בהשגות ובמ"מ סוג עשין סו טוש"ע ח"מ סימן תיח סעיף ט ועיין שם בהג"ה ובבי"י:

ב [רב אלפס במקומו ועוד צ"ב פ"ב דף קסו]: **ג** ג ד מיי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ב:

לעזי רש"י

פלי"א [פיל"א]. יעה.

מוסף רש"י

סלחא. עטים קטנים דקים, דהאי ודאי פושע הוא (לעיל בב.). דמלאכת מחשבת אסרה תורה. שנסמכה פרשת שבת למלאכת המשכן בויקהל והתם מלאכת מחשבת חכוי (בבצה יג.) שהעושה אותה מתחין למלאכה גמורה אלג שגג בשבת או סבור שמלאכה זו מותרת ובחיים מז. וכענין חגיגה ^א שחשב לעשות זאת (סנהדרין סב.) שחשב ונתחין למלאכה זו עלמה (כריתות יט.).